33. Medzinárodný festival horských filmov
SPRAVODAJ
Sobota 11. 10. 2025 číslo 4

Simon Messner o lezení, hospodárení a živote

Simon Messner, lezec, hospodár a syn legendárneho horolezca Reinholda Messnera. O lezení, cestovaní i o svojom otcovi hovoril v piatok podvečer na svojej prezentácii nazvanej Tradičné horolezectvo. To skutočné horolezectvo by podľa neho malo spĺňať tri body: obtiažnosť, expozíciu a nebezpečenstvo.
Simon, vyštudovaný molekulárny biológ, sa v súčasnosti venuje lezeniu, hospodári na svojej farme v Tirolsku a spolu s otcom založili filmársku spoločnosť a nakrúcajú horolezecké filmy s historickým kontextom. O lezení i svojom pohľade na horolezectvo súčasnosti hovorí v nasledujúcom rozhovore.

• Simon Messner počas besedy s divákmi

• Vaše meno je s horami späté od detstva. Kedy ste si uvedomili, že lezenie nie je len súčasťou Vašej rodinnej histórie, ale aj Váš vlastný životný smer?

To je dobrá otázka, ďakujem. S lezením som začal pomerne neskoro – mal som pätnásť či šestnásť rokov. Na dnešné pomery dosť neskoro, pretože deti dnes začínajú liezť už v piatich-šiestich rokoch a lezú neuveriteľne dobre. Moji rodičia nás zámerne od detstva k lezeniu neviedli – mám dve sestry a nechceli z nás hneď vychovať horolezcov. Až keď ma do hôr vzal rodinný priateľ a horský vodca Hanspeter Eisendle, všetko sa zmenilo. To bol ten moment, keď to vo mne „cvaklo“.

• Vaša prednáška má názov Tradičné horolezectvo. Čo pre vás znamená „tradičné“ v dnešnej dobe?

Tradičné horolezectvo je veľmi stará disciplína – má asi 270 rokov. V jej centre nestojí výkon ani čísla, ale samotný zážitok. Ide o to, ako niečo urobíte, nie o to, že to urobíte. Tento prístup som si osvojil doma v Dolomitoch a som vďačný, že táto tradícia stále pretrváva.

• Máte za sebou množstvo prvovýstupov v rôznych častiach sveta. Ktorý z nich bol pre Vás nejakým spôsobom iný, prelomový?

Vlastne neexistuje jeden „zlomový bod“. Každý výstup je ďalším krokom na ceste. Projekty si ma skôr nachádzajú samy – niekde leziem a zrazu zbadám novú líniu, ktorá ma začne volať. Tak to bolo aj s jednou stenou v Tirolsku. Videl som ju asi pred pätnástimi rokmi a nedalo mi to pokoj, kým som ju nepreliezol. Skúšal som to v lete aj v zime, vždy niečo zlyhalo – kamenné lavíny, mráz. Nakoniec sa to podarilo počas dvoch dní ideálneho počasia. Bol to nádherný výstup, ale už by som sa tam nevrátil – je to veľmi nebezpečné miesto.

• Leziete, píšete, vediete horskú farmu. Ako sa Vám darí prepájať tieto rôzne svety?

Je to čoraz ťažšie. Nedávno som sa stal otcom – a to úplne zmenilo môj život. Moja dcéra je teraz stredobodom všetkého. Lezenie išlo do úzadia, čo by som si nikdy predtým nevedel predstaviť. S manželkou sa staráme o farmu, ktorá je veľmi stará – prvá zmienka o nej pochádza z roku 1331. Máme lúky so sklonom až 45 stupňov, kde sa kosí takmer s mačkami na nohách. Chováme ovce, kozy, prasiatka, somáriky a aj koňa – jednoducho tradičné hospodárstvo. Práce máme naozaj dosť.

• Váš otec Reinhold Messner patrí medzi najznámejších horolezcov sveta. Ako Vás ovplyvnila jeho filozofia lezenia? V čom ste podobní a v čom ste iní?

Samozrejme, ovplyvnil ma – ako každý rodič svoje dieťa. V mnohom s ním súhlasím, napríklad v tom, že v horolezectve sú dôležitejšie emócie než čísla.

(pokračovanie na strane 4)

Kniha o horolezectve pohľadom psychosomatiky putuje k čitateľom

Knihu Horolezectvo a psychosomatika prišli na popradský festival v piatok podvečer uviesť do života jej autor Alojz Halás, horolezec Zoltán Demján, zástupca vydavateľa Stanislav Klaučo a spoluautor knihy Martin Jozef Bartoš. V knihe jej autori analyzujú z pohľadu psychosomatiky niektoré situácie z minulosti, ktoré sa udiali počas dvoch horolezeckých podujatí. Tými boli úplne prelezenie zimného hrebeňa Vysokých Tatier a expedícia na najvyšší vrchol Afganistanu – Nošak

Autor knihy horolezec a lekár Alojz Halás uviedol, že toto malé dielko vzniklo aj vďaka Ivanovi Bajovi, horolezcovi, lekárovi, docentovi patopsychológie, ktorý rád zábavnou formou zobrazoval rôzne patologické situácie z horolezeckého prostredia (jeho knižka Smiech na lane vyšla prvýkrát v roku 1977 a má za sebou už šesť vydaní – pozn.)

„Som šťastný, že tu môžem byť. Lojzko bol jeden z tých, ktorí ma zaúčali do tajov horolezectva. A keď ma oslovil, aby som napísal časť do jeho knihy, nemohol som odmietnuť," uviedol Zoltán Demján. Stanislav Klaučo z HORY.SK, ktoré knihu vydalo, zaprial knihe na jej ceste k čitateľom, aby bola pre nich poučením. „Horolezci by si mali rozmyslieť, s kým idú liezť, ako si zvoliť partiu, aby nedošli do šlamastiky," uviedol Klaučo. Tretím „krstným otcom" bol jej spoluautor prior Strahovského kláštora v Prahe a zároveň aktívny horolezec, člen popradského horolezeckého oddielu, Martin Jozef Bartoš, ktorý knihe požehnal vodou ako jedným z najvzácnejších darov života.

Kniha Horolezectvo a psychosomatika je podľa slov jej autora určená všetkým, ktorí sú schopní chápať, že človek nie je len jednorozmerná bytosť. (mna)

Medzinárodný festival horských filmov v Poprade – to nie sú len filmy, ale aj stretnutia známych a kamarátov, ktorých spája vášeň pre hory. Stretnutia a rozhovory, debaty možno aj o budúcich spoločných plánoch v horách. Na snímke vľavo poľský horolezec Aleksander Lwow, filmár Pavol Barabáš a horský vodca Jaroslav Michalko. Na snímke vpravo moderátor festivalu Marián Galajda, slovinský horolezec Aleš Češen, na besedu s ktorým sa môžeme tešiť už dnes o 18.00 h, včerajší festivalový hosť Simon Messner a horský vodca Ján Šustr. Na snímke dole autor knihy (Ne)zabudnuté tatranské tragédie Jaroslav Švorc a horolezec a bývalý predseda Slovenského horolezeckého spolku JAMES Igor Koller.

Vysoké Tatry pohľadom francúzskeho športovca a režiséra

Vysoké Tatry v zime očami francúzskeho športovca a režiséra. Príďte sa v nedeľu ráno pozrieť na prvý film ranného bloku, v ktorom sa zadívame na naše domáce hory pohľadom cudzinca. Pohľadom, ktorý môže byť pre nás nový a obohacujúci. Thomas Delfino a Aurélien Lardy vo filme prechádzajú Vysoké Tatry na lyžiach a splitboardoch, stretávajú sa s miestnymi ľuďmi a objavujú nádhernú tatranskú prírodu. O filme a putovaní Tatrami hovorí Thomas Delfino v nasledujúcom rozhovore.

• Thomas Delfino

• Vo filme Cesty hôr sa spája šport, dobrodružstvo aj filozofia života. Aká bola hlavná myšlienka, ktorá stála na začiatku tohto vášho filmového projektu?

Film Cesty hôr je súčasťou série viacerých filmov. Spoločnou témou tejto série je prechod pohorím, mimo územia Álp. Dávam si vždy podmienku, že do danej oblasti sa musím dostať bez toho, aby som použil lietadlo z môjho domova. Na mieste sa snažím stretnúť s lokálnymi ľuďmi — tými, ktorí sú úzko spätí s územím. Chcem rozprávať ich príbehy a pritom objavovať kraj, kde žijú. Už dlhšie som túžil spoznať Vysoké Tatry. Vedel som, že majú veľký potenciál a veľmi ma potešilo, že som sa stretol s ľuďmi, ktorí sú oddaní horám a pre ktorých majú hory v srdci veľké miesto.

• Nakrúcali ste v našich horách, vo Vysokých Tatrách. Čím vás Tatry zaujali a čím môžu zaujať aj francúzskych turistov či lyžiarov?

Ako hovorím aj vo filme, Vysoké Tatry sú síce malé pohorie, no netreba ich podceňovať. Majú charakter skutočne veľkých hôr. Reliéf je vysokohorsky, skalnatý, človek sa okamžite cíti obklopený silou prírody. Navyše, sieť horských chát je veľmi dobre rozložená, čo je ideálne na odpočinok a na to, aby ste si užili pohodu s miestnymi medzi dvomi etapami počas prechodu cez Vysoké Tatry.

• Ste režisérom aj športovcom. Aké to je pre Vás byť pred aj za kamerou – a čo je Vám bližšie?

Áno, moja cesta ma priviedla k tomu, že som chcel so svojím publikom zdieľať vlastné príbehy. Takto ma splitboard priviedol aj za kameru. Mám to šťastie, že môžem prežívať veľké dobrodružstvá a je zaujímavé môcť ich sprostredkovať „zvnútra“. Dnes nám nové zariadenia, telefóny a kamery, umožňujú cestovať naľahko a zároveň priniesť nádherné zábery. Samozrejme, snowboarding, a najmä splitboard zostáva mojou skutočnou vášňou.

• Na aké momenty z nášteyv Tatier si spomínate najviac?

Večer, ktorý sme strávili s chatárom a s ľuďmi z Chaty pod Rysmi zostal pre náš tím veľmi silnou spomienkou. Mať možnosť objaviť túto legendárnu chatu a vypočuť si príbehy chatárov a horských nosičov, to bolo pre nás veľmi srdečným zážitkom. V ten deň sme vstávali skoro, aby sme mohli pozorovať východ slnka na svahoch Rysov.

• Čo by ste si želali, aby si divák odniesol po zhliadnutí Vášho filmu o naších horách?

Popradské publikum dobre pozná Vysoké Tatry. Vie, aké výnimočné sú tieto hory. Dúfam, že film im vzdá peknú poctu a poklonu a divákom sprostredkuje dobrú náladu a pohostinnosť Slovákov, s ktorou sme sa stretli. (mna)

• Na snímke Aurélien Lardy, Viktor Beránek a Thomas Delfino

Simon Messner o lezení, hospodárení a živote

(dokončenie zo strany 1)
Ale každý lezec si musí nájsť vlastnú cestu. Otec nám, mne aj mojim sestrám, často rozprával príbehy o slávnych lezcoch – o Hermannovi Buhlovi, o Nanga Parbate – a ja som si ich v detstve predstavoval tak živo, že som sa cítil, akoby som tam bol s nimi. Možno práve preto som neskôr zatúžil zistiť, aké to je – stáť v snehu, dýchať ten istý vzduch, liezť v Dolomitoch.
Myslím, že obaja s otcom sme dosť tvrdohlaví – je to asi súčasť juhotirolskej povahy. Ale na rozdiel od neho sa necítim dobre v centre pozornosti. On má rád vystupovanie pred publikom, mne je to trochu nepríjemné – nie je to zlé ani dobré, len odlišné.

• V posledných rokoch sa často hovorí o pretlaku komercie v horách, o davoch na osemtisícovkách. Ako vnímate túto zmenu vy?

Je to úplne iné, než keď som začínal. Keď idem do Nepálu či Pakistanu, vidím, ako sa veci menia rýchlo – jednak vplyvom klímy, ale aj kvôli komercii. Na „prestížnych" vrcholoch, ako sú Everest či Manaslu, je to ako na diaľnici. Ľudia tam čakajú v radoch, visia stovky fixných lán. Nerozumiem tomu – je to opak toho, čo som sa naučil o lezení. Ale každý má právo robiť, čo chce. Pozitívne je, že všetky ostatné kopce sú prázdne a zostanú pre skutočných horolezcov. (mna)

Zoltán Demján nielen ako horolezec, ale aj ako fotograf

Meno Zoltána Demjána poznáme z prostredia vysokých hôr ako jednu z najvýznamnejších osobností slovenského horolezectva. V roku 1984 stál na vrchole Lhoce Šar a Mount Everest a v roku 1988 na Dhaulágirí. Po skončení aktívnej horolezeckej kariéry pôsobil ako vrcholový manažér a kouč. Jeho ďalšiu podobu, spojenú s vizuálnym umením, už poznáme menej. Na popradskom festivale sa Zoltán Demján predstavuje ako fotograf.

• Zoltán Demján a jeho fotografia z Dolomitov

Jeho výstava nazvaná Zázračná energia prírody približuje rôzne čarovné miesta na Slovensku, ale aj v zahraničí. Návštevník festivalu tu môže obdivovať jeho fotografie z Malej Fatry, Dolomitov či z Himalájí. „Svoj prvý fotoaparát som dostal ako 5-ročný. Fotil som v škole, na školských výletoch, po korune som potom predával fotky, takto som si zarábal, fotil som aj portréty na tablá. Čiže celý život fotím, ale vždy to bolo viac menej také dokumentárne fotenie. Samozrejme fotil som na všetkých expedíciách a na všetkých lezeckých akciách. Dokonca som filmoval aj na celuloid. Palko Barabáš z týchto mojich filmov nakoniec urobil teraz nedávno film o Dhaulágirí a o osemtisícovkách," hovorí o svojej fotografickej vášni Zolo Demján. Po tom, čo začal mať problémy so sietnicou a po niekoľkých operáciách oka, keď mu lekári odporúčali, aby zabudol na lezenie, lebo po prípadnom nešťastnom páde by mohlo nasledovať oslepnutie, sa musel rozhodnúť ako ďalej. „Keď sa pre mňa lezenie, bajkovanie a skialpy stali tabu, hľadal som, čo by ma pritiahlo do prírody. A pred 5 rokmi som začal študovať krajinársku fotografiu. „Zažral" som sa do toho. Robím to, samozrejme, len pre seba, žiaden Instagram žiaden Facebook, nikde to neuverejňujem. Je to perfektná zábava, ktorá ma napĺňa a baví. Je to niečo, čo môžem robiť ďalších 10 rokov," poznamenáva špičkový slovenský horolezec 80. a 90-tych rokov.
Z horolezeckého prostredia sa po skončení aktívnej kariéry dostal do manažérskych pozícií a v súčasnosti sa venuje sprevádzaniu top manažérov a skúsenosti z vysokých hôr pretavuje aj do rozvoja ľudí a firiem. „Prakticky všetko sa dá jedna k jednej preniesť aj do manažmentu. Aj pri lezení potrebujete chápať zmysel toho, prečo tam leziete, nielen ako," dodáva. V horách aj v manažmente sa podľa neho človek musí riadiť univerzálne platnými princípmi a musí ich akceptovať. Tým kľúčovým je podľa neho pokora: „Snažím sa to odovzdať aj manažérom, aby boli pokorní, aby žili podľa princípu rovnováhy, čo je v horolezectve absolútne dôležité - vedieť udržiavať rovnováhu. A takisto dôležité je to aj v biznise. Nielen bazírovať na tom, aby sa dosahovali ciele, ale aby sa dbalo aj na firemnú kultúru. Čiže aby tam bolo prostredie vysokej dôvery a rešpektu. Vtedy tá firma veľmi dobre funguje. A to je aj v horolezectve. Keď človek pristupuje k horám s hlbokým rešpektom a pokorou, tak sa to darí."
Výstavu Zoltána Demjána si môžete pozrieť vo foyeri Mestského úradu v Poprade do nedele 12. októbra.
(mna)